

De zwarte koningin

Catharina
Botermans

DE ZWARTE
KONINGIN

Roman

Uitgeverij Mozaïek – Utrecht

Ontwerp omslag: Roald Triebels
Lay-out binnenwerk: Gewoon Geertje

ISBN 978 90 239 6107 9
ISBN (e-book) 978 90 239 6108 6
NUR 301
www.uitgeverijmozaiek.nl

© 2022 Uitgeverij Mozaïek
© 2022 Catharina Botermans

Alle rechten voorbehouden

Uitgeverij Mozaïek vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Voor Roelof Theun

*Een man die zich altijd en overal goed betoont,
gaat noodzakelijk te gronde te midden van zovelen
die niet goed zijn. Daarom moet een heerser
wanneer hij zich wil handhaven, leren om niet goed te zijn.*

– NICCOLÒ MACHIAVELLI

Proloog

‘Madame? Madame?’ Mijn stem is in een piepend geluid veranderd. ‘Madame, alstublieft.’

Ik leg mijn vingers tegen haar hals – geen hartslag. Haar pols – geen hartslag. Ik houd mijn hand vlak voor haar mond – geen adem.

Ik kijk naar de koning die zittend op zijn stoel in slaap gevallen is, zijn hoofd tegen het lichaam van zijn moeder. Aan de andere kant van het bed ligt de nar Guillaume opgerold in een stoel. Vanuit zijn schilderij aan de muur kijkt Hendrik zoals altijd op ons neer. Alles in de kamer is doodstil. Ik trek mijn rozenkrans uit mijn mouw en grijp Catherines hand.

‘Heilige Maria, Moeder van God, bid voor ons, zondaars, nu en in het uur van onze dood.’

Ik verwacht een blik, een trilling. Iets van een reactie. Er komt niets. Heel voorzichtig streek ik met mijn vingers over haar wang. Haar halfgesloten ogen staren in het niets. Het is voorbij. Catherine is dood. Ik laat haar los, draai me om en loop zo zacht ik kan naar de deur.

Aan de andere kant van de deur is de lucht fris en zuiver. Ik adem diep in en passeer Catherines slapende dames, loop door de corridor, langs de schrijfkamer, de kleine eetzaal, de grote hal. Langs de trap naar beneden, kamer, na kamer, na kamer. Ik laat mijn handen over het meubilair glijden, bevoel de tapijten aan de wanden en de gravures in het hout. Alles om me heen is grijs en donker, stil. Ik hoor alleen mijn voeten op de vloer en het snurken van de wacht die in slaap is gevallen naast de deur.

In de centrale hal neem ik de trap. Op de bovenste verdieping van het paleis sla ik links af naar de passage. Ik stop halverwege en kijk door het raam naar buiten. De takken van de eik

waarachter ik me verschool om de hertog te waarschuwen wuiven zachtjes heen en weer. Ik druk mijn neus tegen het raam en tuur in de richting van de rivier. Catherine is er niet meer, ze komt nooit meer terug. Ik dacht dat verdriet en angst over me heen zouden vallen als regen over de daken van het paleis. Ik dacht dat elke vezel van mijn wezen gevuld zou zijn met de pijn van het verlies. Maar in plaats daarvan is mijn ademhaling rustig en zijn mijn gedachten helder.

Ik schrik van een krakend geluid en draai me om. Achter me zit Pepe als bevroren op de houten vloer, één arm uitgestrekt in de lucht, alsof hij wil dat ik hem optil maar zich halverwege heeft bedacht. Hij kijkt me met wijd open ogen aan.

‘Pepe, wat doe jij hier?’ vraag ik.

De aap duikt in elkaar. Ik zak naar de grond en kijk hem aan. De aap rent ogenblikkelijk naar me toe en slaat zijn lange armen om me heen. Ik knuffel het warme lijfje en sta op. ‘Arm dier, helemaal alleen.’ Pepe stopt zijn gezicht in mijn nek. ‘Je bent, net als ik, verzeild geraakt op een plek waar je eigenlijk niet thuishoort.’

Ik heb de woorden nog niet uitgesproken of ze buigen via de sponningen van de ramen naar de balken aan het plafond en via een grote ladekast weer terug naar waar ze vandaan kwamen. *Er is niets meer wat me hier houdt*, galmt het door mijn hoofd. Catherine was de enige reden waarom ik hier was.

De aap begint te piepen door de plotselinge klemming van mijn armen.

‘Pardon, Pepe.’ Ik buig naar de grond. ‘Hier, ga maar snel terug naar de vertrekken van je meester.’ De aap blijft zitten waar hij zit. ‘Toe, ga maar. Als je geen streken uithaalt, is hij heus lief voor je. Ik ga ook.’

Ik aai het dier over zijn kop. Bedachtzaam loopt de aap door de kamer naar de half openstaande deur richting de appartementen waar hij vandaan kwam. Als hij uit het zicht is, hoor ik het luiden van de klokken in de klokkentoren. Catherines dood is ontdekt!

Ik draai me om en been terug richting de vertrekken van de koningin-moeder. Ik moet nu handelen!

Als ik de antichambre in loop, staat er al een drom mensen bij haar deur. Guillaume staat in het midden en lijkt uit te leggen wat er aan de hand is. De mensen staan begerig om hem heen. Als hij me ziet, druk ik mijn vinger tegen mijn lippen. Hij houdt me in de gaten terwijl ik geruisloos de deur van de grote ladekast open en vliegensvlug enkele voorwerpen in een omslagdoek knoop. Ik sta op, hef mijn hand in een afscheidswaai en loop achteruit de kamer uit. Heel even hapert Guillaume en knippert met zijn ogen, dan keert hij zich weer naar zijn toehoorders en hervat zijn verhaal.

Met grote passen loop ik via de galerij, de trappen af, naar de zijkant van het gebouw. Buiten is een regenbui losgebarsten en in het donker kan ik nauwelijks de lage behuizing zien waar de schildersgezel woont. Ik trek mijn rokken omhoog en hol zo snel mogelijk naar de ingang. Grind en water spat op langs mijn benen. Ik duw de deur open en ren de trappen op die toegang geven tot de vertrekken van het personeel. Ik speur de gang af en klop op de deur waar ik Amédée verwacht.

Geen antwoord.

Ik klop nogmaals.

Iemand binnen in de kamer vloekt hartgrondig. Ik hoor stemmen, er klinkt een slepend geluid. De deur wordt van het slot gehaald en gaat een klein stukje open. Door de kier zie ik een zee van krullen.

‘Wie is daar?’

‘Ik ben het,’ fluister ik.

‘Wat moet dat?’ gromt de donkere stem van de schilder achter hem.

Amédée zegt iets terug wat ik niet versta. Hij opent de deur net ver genoeg om zichzelf naar buiten te laten en trekt hem onmiddellijk achter zich dicht.

‘Wat is er aan de hand?’

‘We moeten gaan. Nu!’

Amédée kijkt van mij naar de gang en weer terug. Hij knippert met zijn ogen. 'Waarom?'

'Catherine is dood,' fluister ik. 'Het is nu of nooit. Kijk, ik heb alles bij me.' Ik houd de doek omhoog. 'Pak je spullen, dan pakken we de eerste koets die we kunnen vinden.'

Amédée kijkt me zonder uitdrukking aan. Zijn hand reikt naar de deurklink. 'Waarom zou ik?'

Mijn adem stukt in mijn keel. Ik kijk hem met grote ogen aan. 'Wat bedoel je?'

'Je hebt onze relatie verbroken. Je koos voor haar, en dus voor hem.'

'Dat is niet waar, dat weet je. Dat was jouw redenering, niet de mijne. Je had gelijk. Ik heb hier niets te zoeken. Alles wat ik wil, is bij jou zijn.' Mijn hartslag weerklinkt door mijn gehele bovenlichaam. Ik hoor het hijgende geluid van mijn eigen ademhaling. Paniek overvalt me zoals de stortvloed de branding overvalt.

Amédée zegt niets.

'Ga met me mee,' hoor ik mezelf zeggen. Ik wip van mijn ene op mijn andere voet. 'Als we wachten tot de ochtend zal het allemaal veel lastiger zijn.'

'Waarom heb je onze relatie verbroken als je dat niet wilde?' Amédées stem snijdt door de ruimte.

'Sssh,' zeg ik met mijn vinger voor mijn lippen. 'Ik heb het niet gedaan. Je moet me geloven. Ik ben nooit van plan geweest...'

'Je sliep met Houlard!' spuwt hij in mijn gezicht.

Van schrik zet ik een stap achteruit. 'Zo ver is het nooit gekomen.'

'Lieg niet tegen me!'

Om ons heen gaan verschillende deuren open. Nieuwsgierige ogen priemen door het duister.

'Kom mee.' Amédée pakt me bij mijn mouw en trekt me naar de trap.

'Ik lieg niet,' zeg ik als we het personeelsverblijf verlaten.

Amédée reageert niet en sleept me mee over het pad richting de tuinen.

‘Op basis waarvan moet ik je geloven?’

Mijn voeten houden stil. Amédée trekt aan mijn arm, maar mijn lichaam is verstijfd. Regendruppels vallen op ons neer.

‘Nou, zeg het dan? Op basis waarvan? Toch zeker niet op basis van alles wat ik de afgelopen jaren gezien heb? Al je leugens, al je bedrog.’

‘Ik heb je nooit bedrogen.’

Amédée snuift.

Mijn benen komen weer in beweging. Hij laat me los. We lopen door de poort van de tuin. Mijn handen trillen zozeer dat het niet lukt de losgeraakte plukken haar terug te stoppen onder mijn kap. *Hij gelooft me niet meer*, klinkt het in mijn hoofd. *Ik ben te ver gegaan. Er moet toch iets zijn waarmee ik hem kan overtuigen. Alles ontkennen? Nee, dat heeft geen zin, dat gelooft hij nooit... Alles opbiechten? De opdrachten van Catherine, mijn beloften aan Houlard, D’Epernon, de cantarella?* Verschillende beelden schieten door mijn hoofd: Houlards verwachtingsvolle ogen; Charlotte schuimbekkend op de vloer. Ik knijp mijn ogen dicht. *Alles opbiechten is geen optie. Ik moet iets zeggen wat hem geruststelt zonder dat het op een nieuwe leugen lijkt.*

‘Er is misschien meer gebeurd dan had gemoeten, maar nooit op mijn initiatief en nooit gewillig.’

‘Houd me niet voor de gek, Fiora. Je hebt je laten gebruiken door die heks.’

Plotselinge woede vlamt in mijn borst omhoog. ‘Houd Catherine hierbuiten, ze heeft hier niets mee te maken!’

‘Hoe kan ik Catherine erbuiten houden als ze alles bepaald heeft wat jij het afgelopen jaar hebt gedaan?’

‘Dat is niet waar.’

‘Nee? En de geruchten zijn zeker ook niet waar?’

‘Welke geruchten?’

Amédée stampet met zijn voet in het grind.

‘Houd je niet van de domme, Fiora.’

Ik wil zeggen dat ze maar wat kletsen. Dat ik nooit zoiets zou doen, maar mijn mond is droog en mijn tong voelt dik en krachteloos.

We blijven staan.

Hij kijkt me met priemende ogen aan. 'Heb je het gif geplaatst?'

Ik voel plotseling hoe nat en koud ik ben en veeg de waterdruppels van mijn gezicht.

Amédée doet een stap naar me toe. 'Heb je geprobeerd D'Epéron te vermoorden?'

Ik wankel en hap naar adem. Amédée pakt mijn elleboog, sleept me mee naar een bankje en zet me neer. Ik voel onmiddellijk het water in mijn jurk trekken. *Wat moet ik hem zeggen? Ja, ik heb geprobeerd het gif te plaatsen, maar ik kon niet anders! Ik wilde niet, maar de druk was te groot. Zo was het toch?* Ik staar langs hem heen de nacht in. *Hij zal willen dat ik Catherines bevel eerder naast me neer had gelegd. Hij zal nooit begrijpen waarom ik me gedwongen voelde te doen wat ik heb gedaan.*

Amédée zet zijn handen in zijn zij. Zijn gezicht strak als een masker.

'Ik wil je uitleggen wat er is gebeurd, maar ik weet niet waar ik moet beginnen.' Ik kijk hem smekend aan. 'Laten we toch weggaan, dan vertel ik je alles wat je weten wilt.'

Amédée snuift en sluit zijn ogen. De regen daalt als een sluier op hem neer. Ik wil me zo graag tegen hem aan vlijen dat ik nauwelijks in staat ben te blijven zitten.

Hij doet zijn ogen open. 'Het spijt me, Fiora. Al die tijd wilde ik niets liever dan met jou vertrekken. Elke dag droomde ik ervan dit alles achter ons te laten.'

'Maar dat kan toch nog steeds. We hoeven maar...'

Amédée trekt een grimas. 'Ga naar binnen, Fiora. Ga naar Houlard. Bij hem hoor je thuis.'

'Dat is niet waar! Ik hoor hier bij jou!'

Amédée draait zich om en wil weglopen. Ik spring overeind.

'Houd je dan niet meer van me?'

Hij stopt, draait terug. Een moment lang staat hij verstild voor me. Dan heft hij zijn handen op, trekt ze weer naar zijn lichaam en schudt zijn hoofd. 'Nee! Ik ben klaar. Je bent te ver gegaan.'

1

Ik zit aan de schrijftafel van mijn kamer in een pension in Pau, aan de voet van de Pyreneeën. Het is vandaag de zestiende dag nadat ik het Franse hof op stel en sprong verliet en sinds die dag heb ik geen moment rust gekend.

De eerste dagen bracht ik door in een koets die me van Blois naar Tours en van Tours naar Poitier en vandaar via Bordeaux uiteindelijk naar Pau bracht. Of ik gevolgd ben, durf ik niet te zeggen, maar hoe langer het duurt voordat iemand mijn deur binnenvalt om me terug te slepen naar Parijs, hoe meer ik mezelf toesta te geloven dat mijn vlucht geslaagd is en niemand weet waar ik ben. Dat stelt me gerust. Al betekent het ook dat ik afgesneden ben van alles wat me de afgelopen jaren lief was. Het hof, Helene mijn vriendin, Guillaume de nar, Pepe de kleine aap en natuurlijk Amédée, mijn hart, mijn lief, wiens woorden als ijzige koude door mijn ledematen trekken telkens wanneer ik denk aan onze laatste ontmoeting die nacht, in het donker van de tuin. En de woorden: ‘Je bent te ver gegaan.’

Ik heb me in de afgelopen dagen herhaaldelijk verdedigd. In lange monologen, met niemand dan alleen mezelf, heb ik elk argument dat ik kon vinden bij de kladden gegrepen en ontvouwd. Ik heb de woorden zorgvuldig achter elkaar geplaatst zodat datgene wat ik zei onmogelijk op een andere wijze geïnterpreteerd kon worden en de toehoorder zich, was hij er geweest, ongetwijfeld had laten overtuigen.